

35 TIPS
VAN
VOLKSKRANT-
RECENSENTEN

KUNST OP KOMST

16 PAGINA'S OVER HET NIEUWE CULTUURSEIZOEN IN HET KATERN V

SYRIË BIJ DE LEEUWEN VAN TAWHID

Abu Hilal, een strijder van een militie die president Assad van Syrië steunt, is gevangen genomen door rebellen van de Al Tawhid Brigade. De vermaarde *New York Times*-journalist C.J. Chivers verbleef vijf dagen bij het verzet en zag hoe Hilal zonder het te weten in een bomauto werd 'vrijgelaten' en

naar het Syrische leger werd gestuurd. Donderdag vielen het Syrische leger en de luchtmacht de stad Daraya bij Damascus aan; daarbij zouden 25 doden zijn gevallen. De oppositie had de stad al verlaten. Lees het verslag van Chivers op pagina's 6 en 7. Foto Bryan Denton / The New York Times / HH

Voetnoot Leonard Cohen

Op woensdagavond ging ik naar het Olympisch Stadion om naar Leonard Cohen te luisteren. Het was voor het eerst in decennia dat ik naar een concert in een stadion ging. Mensenmassa's boezemen mij angst in, maar voor Leonard Cohen doe ik veel.

Volgens Gijsbert Kamer donderdag in *de Volkskrant* was het concert van 'haast buitenaardse schoonheid'. Dat vond ik ook, al zat achter mij een mevrouw die op elk nummer commentaar leverde in de trant van: 'Dit lijkt zi-geuermuziek.'

Het stoorde me wel dat ik Leonard Cohen moest delen met zoveel mensen. Snobistisch? Is een monnik die alleen in zijn cel nader tot God probeert te komen ook snobistisch?

Helaas zong Cohen niet *A Thousand Kisses Deep*. Daarom nu maar een citaat:

'The ponies run, the girls are young, / The odds are there to beat. /

You win a while, and then it's done - / Your little winning streak.'

Arnon Grunberg

PENSIOENEN

Kabinet wil aanpassing

Het kabinet wil de regels voor pensioenfondsen aanpassen. De dreigende verlaging van de opgebouwde pensioenen van werknemers en gepensioneerden zal daardoor worden beperkt.

TEN EERSTE PAGINA 2

ADVERTENTIE

MARION BLOEM
wordt honderd vandaag!

€ 1,50

Jaargang 91
64 pagina's
Nummer 26847

België	€ 2,50
Duitsland	€ 2,95
Engeland	£ 1,80
Frankrijk	€ 2,95
Griekenland	€ 2,95
Hongarije	Huf 710
Italië	€ 2,95
Kroatië	KN 26
Luxemburg	€ 2,50
Oostenrijk	€ 2,95
Portugal	€ 2,95
Slovenië	€ 3,40
Spanje	€ 2,95
Tsjechië	CZK 109,00
Zwitserland	Chf 4,50

Gemeenten korten veel minder op kunst en cultuur dan het Rijk

Kunstbezuiniging valt lager uit

Van onze verslaggever
Harmen Bockma

AMSTERDAM De kunst- en cultuursector wordt minder hard geraakt door bezuinigingen dan een jaar geleden nog werd gevreesd. In totaal gaan de inkomsten - overheidssubsidies en eigen inkomsten - vanaf volgend jaar met 10 procent omlaag.

Dat is de helft minder dan het zich een jaar geleden liet aanzien. Dat komt vooral doordat de gemeenten aanzienlijk minder op kunst en cultuur korten dan het Rijk. Dat blijkt uit gezamenlijk onderzoek van bureau Berenschot en *de Volkskrant*.

Het Rijk, de provincies en de gemeenten bezuinigen gemiddeld 14 procent op de kunsten, voor bij elkaar 475 miljoen euro. In totaal gaan de inkomsten met een half miljard

euro omlaag - van 5,25 miljard naar 4,75 miljard.

De gemeenten zijn en blijven de grootste subsidiegever aan kunst en cultuur. Nu trekken ze er bijna 2 miljard euro voor uit. Dat wordt 1,8 miljard; bijna 9 procent minder dan nu. De gemeenten blijken daarmee staatssecretaris Halbe Zijlstra van Cultuur niet te volgen in zijn forse aanpak. Hij bezuinigt 24 procent op de kunsten: van 990 miljoen euro naar 752 miljoen. Het geld wordt vooral weggehaald bij de podiumkunsten en de beeldende kunst.

De 25 grootste gemeenten blijken de bezuinigingen gemiddeld evenwichtiger te verdelen. Onderzoeker Bastiaan Vinkenburg van Berenschot: 'Ze spreiden de pijn over alle kunst en cultuur.' Omdat in de 25 grootste gemeenten bij elkaar 40 procent van de Nederlandse bevolking woont, zijn de uitkomsten

volgens Vinkenburg representatief voor alle gemeenten. Maar per gemeente zijn de verschillen soms groot: Rotterdam bezuinigt met 20 procent het meest, in Maastricht komt er juist 10 procent bij. De provincies schroeven hun uitgaven zolang verwacht met een vijfde terug tot 241 miljoen euro.

Volgens Vinkenburg zijn de lagere

9%

bezuinigen de gemeenten op kunst en cultuur

bezuinigingen dan verwacht een meevaller voor de kunstwereld. 'Een jaar geleden leek het erop dat gemeenten en provincies tussen de 300 en, in het zwartste scenario, 600 miljoen minder zouden gaan uitgeven in de cultuursector, mede door de grote bezuinigingen van het Rijk op de gemeenten. Nu blijkt het om in totaal 240 miljoen te gaan.'

Vinkenburg verwacht daarnaast dat er, als gevolg van de afname van het aantal voorstellingen in de podiumkunsten, 25 miljoen euro minder aan eigen inkomsten zal binnenkomen.

Het onderzoek naar de bezuinigingen op kunsten en erfgoed wordt zondag gepresenteerd tijdens het traditionele Paradisodebat aan het eind van de Uitmarkt. Daarna gaan politici met elkaar in gesprek.

TEN EERSTE PAGINA 4

Ten eerste

INTERVIEW JET DE RANITZ, VOORZITTER KUNSTEN '92

‘Overal wordt ingeleverd, dat blijft slikken’

VERVOLG VAN PAGINA 1

Belangenbehartiger De Ranitz: ‘Goed dat gemeenten de waarde van kunst zien, maar de scheve verdeling blijft.’

Jet de Ranitz
Foto Joost vd Broek

zoals theater, dans, muziek, film en beeldende kunst – en de gemeenten steunen relatief meer de podia, zoals schouwburgen en tentoonstellingsruimten.

‘Doordat het Rijk zo veel bezuinigt, wordt de productie kant heel zwaar getroffen’, zegt De Ranitz. ‘De subsidies van het Rijk en het Fonds Podiumkunsten aan 127 instellingen komen te vervallen. Daarvan zijn er 93 producerend. Op de productie-subsidies voor de andere sectoren is ook zwaar gekort.’

Uit gezamenlijk onderzoek van bureau Berenschot en de Volkskrant blijkt dat het Rijk in totaal meer dan alle gemeenten bij elkaar bezuinigt, en relatief zelfs tweeënhalf keer zo veel: 24 procent tegenover 9 procent. Omdat het kabinet verordende dat de erfgoedsector zoveel mogelijk gespaard moet blijven, lijden andere sectoren des te meer. ‘Maar ook bij de musea zijn harde klappen gevallen. Hier komt nog bij dat de instellingen meer geld uit de markt moeten halen om de gaten te dekken, zowel op landelijk als lokaal niveau. Dat vissen in dezelfde vijver zal lastig worden.’

Volgens De Ranitz heeft het Rijk ook veel te hard ingegrepen bij voorzieningen voor talentontwikkeling (zoals dans, theater en beeldende kunst). Nieuwe generaties en kleinschalig aanbod komen daardoor niet of nauwelijks aan bod. ‘En bij de gemeenten zien we dat er bezuinigd wordt op cultuureducatie, die juist de toegangspoort naar kunst vormt.’

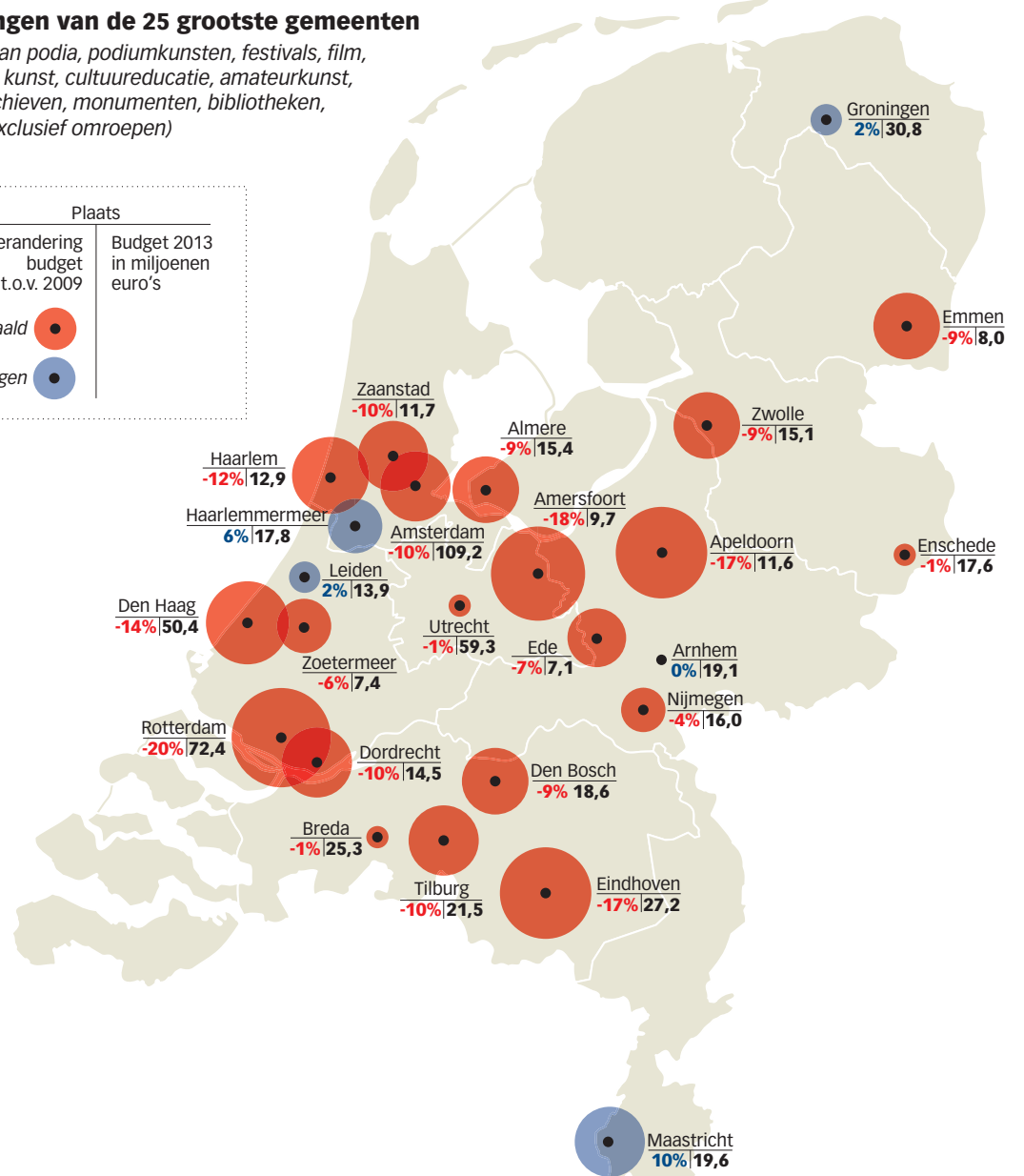
Harmen Bockma

Uitgaven aan kunst en cultuur

Bestedingen van de 25 grootste gemeenten

Uitgaven aan podia, podiumkunsten, festivals, film, beeldende kunst, cultuureducatie, amateurkunst, musea, archieven, monumenten, bibliotheken, letteren (exclusief omroepen)

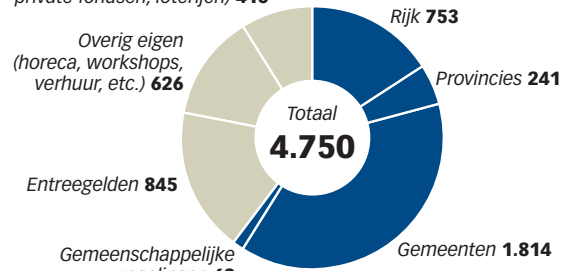
Plaats	
Verandering budget t.o.v. 2009	Budget 2013 in miljoenen euro's
Gedaald	
Gestegen	

Verwachte inkomsten kunst- en cultuursector in 2013

In miljoenen euro's

Privaat (sponsoring, mecenaat, private fondsen, loterijen) 410

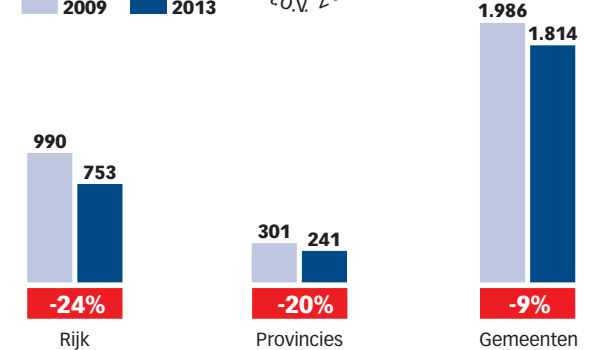

240812 © de Volkskrant - nvdm. Research: Berenschot, de Volkskrant

Overheidsuitgaven

In miljoenen euro's

2009 2013

Langstudeerboete langdurige kwestie

Van onze verslaggeefster
Maartje Bakker

DEN HAAG De langstudeerboete blijft, in elk geval voorlopig. Na drie dagen van politieke onderhandelingen lukte het de Tweede Kamer donderdag niet om gezamenlijk af te spreken hoe de ingecalculeerde opbrengsten van de boete op een andere manier kunnen worden binnengehaald.

Studentenorganisaties reageren ontgoocheld. ‘Waar studenten eerst zijn geconfronteerd met een onredelijke langstudeerboete, krijgen ze nu ook nog te maken met loze beloften van de politiek’, schrijft onder meer het Interstedelijk Studenten Overleg. ‘Wel, niet, wel, niet, studenten weten totaal niet meer waar ze aan toe zijn.’ De boete – ruim 3.000 euro voor

een student die meer dan een jaar studievertraging oploopt – groeide de afgelopen week uit tot een belangrijk campagnethema. Maar hoewel een ruime Kamermeerderheid er eigenlijk vanaf wil, worden de eerste boetes per 1 september gewoon uitgedeeld.

De VVD, die bij monde van Mark Rutte al eens sprak van de ‘gehate langstudeerboete’, wilde er alleen vanaf als daarvoor een leenstelsel voor studenten in de plaats komt. Maar een sociaal leenstelsel is voor het CDA, dat de verwarring over de langstudeerboete had gesticht, onbespreekbaar.

In aanloop naar het ingelaste Kamerdebat van donderdag legde de oppositie deze week in vertrouwelijke overleggen tal van opties voor de dekking op tafel. Zo kan een meevalter in de studiefinanciering worden

gebruikt om studenten in elk geval tot 1 januari vrij te stellen van de boete. Andere opties zijn de middelen die scholen elk jaar krijgen om de gestegen prijzen te compenseren, en het geld dat wordt gewonnen doordat er minder opleidingen zijn.

Maar de VVD voelt daar niets voor.

Alleen handtekening VVD ontbreekt voor afschaffing boete

‘Wij willen de langstudeerboete niet afschaffen tegen elke prijs’, zei VVD'er Anne-Wil Lucas. ‘We willen een financieel degelijke oplossing. De meevalter op de studiefinanciering is geen solide oplossing. We we-

ten niet zeker of het lukt om dan voor 1 januari met een dekking te komen. Dit wil ik niet verdedigen.’

Naar verluidt speelde er achter de schermen nog iets anders: de VVD is ontstemd over de plotselinge draai van het CDA. De liberalen hadden vanaf het begin liever een sociaal leenstelsel ingevoerd, maar kwamen tijdens de formatie van het kabinet-Rutte het CDA tegemoet met de langstudeerboete. ‘Ik heb heel veel tijd besteed aan uitleggen waarom de boete nodig was’, zei Lucas. ‘Door die opmerking van Buma kreeg mijn vertrouwen in de politiek een knauw.’

Tijdens een studentendeelbat vorige week verklaarde lijsttrekker Sybrand van Haersma Buma plotseling dat hij de langstudeerboete wilde afschaffen. Het Kamerlid Sander de Rouwe, die voor het CDA het woord voert over hoger onderwijs, deed daar nog

een schepje bovenop. Hij garandeerde dat ‘geen enkele student de boete hoeft te betalen’. Esther Ouwehand (Partij voor de Dieren) dwong De Rouwe donderdag op zijn belofte terug te komen. ‘Ja’, antwoordde die schoorvoetend op de vraag of studenten die nu een boete op de mat hebben die ook moeten betalen.

Hoewel er ook zonder de VVD een meerderheid is voor het afschaffen van de boete en de gevonden alternatieve dekking, is de handtekening van de VVD per se nodig. In het Kunduz- of Lenteakkoord is immers afgesproken de langstudeerboete in stand te houden; alle vijf de Kunduzpartijen (VVD, CDA, D66, GroenLinks, ChristenUnie) zijn aan die afspraken gebonden. Tenzij ze met z'n allen een nieuwe dekking voor een maatregel vinden, zodat het begrotingstekort binnen de perken blijft.